

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Kůchlerovou,
Ph.D. ve věci

žalobkyně: J.P.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 31. 7. 2025, č. j. RN-
xxx-JS,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 31. 7. 2025, č. j. RN-xxx-JS, se ruší a věc se jí vrací k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobkyni se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Hradci Králové dne 6. 10. 2025 se žalobkyně domáhala zrušení výše označeného rozhodnutí žalované, kterým tato zamítla námitky žalobkyně a potvrdila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 9. 6. 2025,

č. j. R-9.6.2025-424/xxx (dále jen „rozhodnutí správního orgánu I. stupně“). Rozhodnutím správního orgánu I. stupně byl žalobkyni přiznán s účinností od 15. 6. 2025 vdovský důchod ve výši 11 336 Kč. Žalobkyně považuje za nesprávnou výši oznámené procentní výměry důchodu, neboť nebyly započítány valorizace, které proběhly mezi úmrtím manžela žalobkyně a obnovením nároku na pozůstalostní důchod.

II. Shrnutí argumentace obsažené v žalobě a ve vyjádření žalované

2. **Žalobkyně** uvedla, že rozhodnutím správního orgánu I. stupně bylo vyplácení důchodu obnoveno ke správnému datu. Žalobkyně však považuje za nesprávnou výši oznámené procentní výměry důchodu. Výši procentní výměry vdovského důchodu určuje § 51 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Dané ustanovení však nestanoví nic ohledně započítání valorizací, které proběhly mezi úmrtím manžela či manželky a vznikem či obnovením nároku na pozůstalostní důchod. Podle žalobkyně tak měla být procentní výměra důchodu vypočtena včetně započtení těchto valorizací. Opačný výklad by byl neudržitelný, protože v obdobích vysoké inflace (jak je tomu v dané věci) by přerušovaný pozůstalostní důchod rychle klesl v reálných cenách na zcela symbolickou úroveň. Uvedené by nemohlo obstát ani z pohledu čl. 30 Listiny základních práv a svobod, kde je mj. zakotveno právo na přiměřené hmotné zabezpečení při ztrátě živitele. Nad rámec uvedeného žalobkyně zdůraznila, že pozůstalostní důchod není sociální dávkou, nýbrž nárokem přímo vyplývajícím z důchodového pojistného, které za svého života odvedl zemřelý manžel. Uvedené sporné otázky a námítky žalobkyně shrnula již v odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně, žalovaná se s nimi však nikterak nevypořádala. Žalovaná rekapitulovala nesporné otázky ohledně data obnovení vyplácení vdovského důchodu a text právní úpravy. K podstatě námitek žalobkyně, jak jsou i rekapitulovány výše, žalovaná pouze uvedla, že závěr o nevalorizaci „přerušového“ pozůstalostního důchodu vyplývá z § 51 zákona o důchodovém pojištění. Rozhodnutí žalované je tak nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
3. Žalobkyně dále uvedla, že pro věc je podstatný výklad § 51 zákona o důchodovém pojištění. Z jeho druhého odstavce vyplývá mechanismus výpočtu procentní výměry. Ten je vázán na výši procentní výměry starobního nebo invalidního důchodu, na který by měl nárok zemřelý manžel nebo manželka v době smrti. Procentní výměra pozůstalostního důchodu není jednostranným „dobrodiním“ ze strany státu vůči jednotlivci, nýbrž vyplývá ze systému důchodového pojištění. Pokud zemřelý manžel neměl v době smrti nárok na invalidní či starobní důchod (nesplnil „odpracovaná léta“), bude nárok na procentní výměru nulový. Z § 67 zákona o důchodovém pojištění plyne, že „vyplácené důchody“ jsou důchody přiznané ode dne, který spadá do období před kalendářním měsícem, do něhož spadá den, od něhož se důchody zvyšují. Nejde tedy pouze o důchody, které jsou vypláceny, ale rovněž o důchody, jejichž výplata byla pozastavena nebo příjemci dočasně nenáleží. Text zákona o důchodovém pojištění je nutno vykládat ústavně konformním způsobem a ve vzájemných souvislostech.
4. **Žalovaná** ve svém vyjádření uvedla, že považuje žalobu žalobkyně za nedůvodnou a navrhla její zamítnutí. Dále shrnula, že žalobkyni zanikl nárok na vdovský důchod dnem 21. 4. 2021, vzhledem k tomu, že splnila podmínku § 50 odst. 2 písm. e) zákona o důchodovém pojištění do 5 roků od zániku dřívějšího nároku na vdovský důchod, nárok na obnovu vdovského důchodu jí vznikl dne 15. 6. 2025. Žalovaná zdůraznila, že v případě žalobkyně nešlo o „pouhé“ zastavení výplaty důchodu, ale o zánik nároku na dávku, a

proto nelze vdovský důchod valorizovat za období od 22. 4. 2021 do 14. 6. 2025, kdy žalobkyni nárok na vdovský důchod nevznikl z důvodu nesplnění zákonem stanovených podmínek. Žalovaná dále uvedla výpočet výše vdovského důchodu žalobkyně. Dále žalovaná uvedla, že z dikce čl. 41 Listiny základních práv a svobod plyne, že práv uvedených v čl. 26, 27 odst. 4, 28 až 31, 32 odst. 1 a 3, 33 a 35 Listiny je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí. Žalovaná správně aplikovala zákonnou úpravu a nebylo v její pravomoci překročit zákonem dané mantinely.

III. Posouzení věci krajským soudem

5. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného správního orgánu, přičemž rozsah jeho přezkumu byl vymezen žalobními body. Věc projednal a rozhodl bez nařízení jednání při splnění podmínek dle § 51 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., kdy shledal nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí.
6. Krajský soud nejprve rekapituluje, že žalobkyně požádala dne 6. 3. 2017 o přiznání vdovského důchodu. Česká správa sociálního zabezpečení jí rozhodnutím ze dne 25. 4. 2017 přiznala od 25. 2. 2017 vdovský důchod podle § 49 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění ve výši 8 374 Kč měsíčně, který valorizovala za rok 2018. Rozhodnutím ze dne 16. 8. 2018 byl žalobkyni s účinností ode dne 10. 9. 2018 vdovský důchod odejmut. Žalovaná dále rozhodnutím ze dne 14. 9. 2018 žalobkyni přiznala s účinností od 10. 9. 2018 vdovský důchod v tehdejší výši 8 728 Kč měsíčně (péče o nezaopatřenou studující dceru). Rozhodnutím ze dne 11. 6. 2019 žalovaná vdovský důchod od 10. 8. 2019 odňala (dcera ukončila studium).
7. Žalovaná rozhodnutím ze dne 5. 6. 2020 žalobkyni přiznala s účinností od 4. 3. 2020 vdovský důchod v tehdejší výši 9 723 Kč měsíčně, který zvýšila (valorizovala) za rok 2021 (prokázána péče o závislého rodiče a splněna podmínka o tom, že některá podmínka uvedená v odst. 2 § 50 zákona o důchodovém pojištění se splní do 2 let po zániku dřívějšího nároku na vdovský důchod). Žalovaná rozhodnutím ze dne 30. 3. 2021 žalobkyni vdovský důchod ode dne 22. 4. 2021 odňala (závislý rodič zemřel). Žalobkyně opětovně požádala o vdovský důchod dne 21. 3. 2025. Rozhodnutím správního orgánu I. stupně jí byl přiznán nárok na vdovský důchod s účinností ode dne 15. 6. 2025 ve výši 11 336 Kč měsíčně.
8. Pokud jde o vypořádání žalobních námitek, krajský soud se nejprve zabýval nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je třeba za nepřezkoumatelné považovat takové rozhodnutí, z něhož vůbec není možné seznat, jakým způsobem správní orgán rozhodl, které vykazuje takové rozpory mezi výrokem a odůvodněním, že není možné zjistit, jakými úvahami byl správní orgán veden, dále takové rozhodnutí, z něhož není možné zjistit, jak se správní orgán vypořádal s námitkami účastníka řízení či z jakých důvodů je považoval za liché, mylné či vyvrácené nebo takové rozhodnutí, které se opírá o v řízení nezjišťované nebo neprokázané skutečnosti (k tomu srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2007, č. j. 7 As 34/2006 – 76, ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 2 As 37/2006, ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75; opomene-li správní soud, či obdobně správní orgán, na námitku účastníka zcela reagovat srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012- 45, či ze dne 29. 6. 2017, č. j. 2 As 337/2016 – 64).
9. Za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů považuje žalobkyně napadené rozhodnutí žalované, neboť tato se nikterak nevypořádala s jejími námitkami směřujícími do způsobu stanovení výše požadovaného vdovského důchodu. Žalobkyně v žalobě, stejně jako v námitkách proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně, namítala, že při stanovení výše vdovského důchodu nebyly zohledněny valorizace. Na ty má žalobkyně nárok s ohledem na dikci § 51 odst. 2 a 3 a ů 67 a násl. zákona o důchodovém pojištění. To vše při zohlednění dikce čl. 30 Listiny základních práv a svobod. Žalobkyně zdůraznila, že žalovaná ve svém

rozhodnutí pouze rekapitulovala nesporné otázky ohledně data obnovení vyplácení vdovského důchodu a text zákona.

10. Krajský soud se ztotožňuje s argumentací žalobkyně, že žalovaná se s jejími námitkami vznesenými proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně řádně nevypořádala. Opětovně shrnula průběh dané věci (předchozí žádosti a výplaty vdovského důchodu žalobkyně) a citovala vybraná ustanovení zákona o důchodovém pojištění. K podstatě námitek žalobkyně však žalovaná pouze uvedla, že procentní výměra znovu přiznaného vdovského důchodu se nevalorizuje, protože žalobkyni vdovský důchod nenáležel nepřetržitě. Žalovaná přitom odkázala na dikci § 51 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění. Podstatou argumentace žalobkyně, jak je rekapitulována výše, se však žalovaná nezabývala, ačkoli uvedla, že „se námitkami pečlivě zabývala“ a „jako nedůvodné je zamítla“.
11. Na argumentaci žalobkyně Listinou základních práv a svobod žalovaná reaguje v rámci vyjádření k žalobě, v tom ale již nemůže dohánět nedostatky jí vydaného rozhodnutí.
12. V otázce požadavků na kvalitu odůvodnění správního rozhodnutí lze poukázat například na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2006, čj. 4 As 58/2005-65, v němž konstatoval, že z rozhodnutí správního orgánu musí být mimo jiné patrné, *„proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné, nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti přestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné, nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů“*. Jinými slovy z rozhodnutí správního orgánu musí plynout, jaký skutkový stav vzal správní orgán za rozhodný, jak uvážil o pro věc podstatných skutečnostech, resp. jakým způsobem rozhodné skutečnosti posoudil. Zároveň si je krajský soud vědom toho, že povinnost odůvodnit rozhodnutí nemůže být chápána tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument účastníků řízení (srov. obdobně například nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3441/11). V nyní přezkoumávané věci se však žalobkyni k jejím námitkám nedostalo de facto žádné odpovědi.
13. V dalším řízení se tak žalovaná náležitě vypořádá s odvolacími námitkami žalobkyně, které směřovaly do způsobu výpočtu výše vdovského důchodu stran jeho valorizace. Žalovaná bude reagovat na podstatu žalobní (námitkové) argumentace žalobkyně, stran problematiky valorizace přiznaného vdovského důchodu v případě žalobkyně.

IV. Závěr a náklady řízení

14. S ohledem na vše výše uvedené, dospěl krajský soud k závěru, že žaloba je důvodná a proto napadené rozhodnutí žalované zrušil pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů (§ 76 písm. a) s. ř. s.). Krajský soud současně věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Při novém projednání věci je žalovaná vázána výše vysloveným právním názorem (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
15. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalovaná ve věci úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně byla ve věci úspěšná, avšak v řízení náhradu účelně vynaložených nákladů nepožadovala. Krajský soud proto rozhodl tak, že žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalobkyni se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost. (§ 12 odst. 1, § 102, § 104a odst. 1, § 106 odst. 2 a 4 s. ř. s.).

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 5. února 2026

JUDr. Martina Kůchlerová, Ph.D. v. r.
samosoudkyně